

Analýza: Kam kráčíš, Ukrajině? Do EU stěží...

 iportal24.cz/featured/analyzakupam-kracis-ukrajino-do-eu-stezi

5. února 2023 17:23

Home Domáci Analýza: Kam kráčíš, Ukrajině? Do EU stěží...

FOTO - pixabay

Dne 3. února se v Kyjevě konal 24. summit Evropské unie a Ukrajiny, na kterém se mimo jiné jednalo o přípravách na vstup země do EU, přičemž se jednalo o první summit EU – Ukrajina od doby, kdy Evropská rada udělila Ukrajině status kandidátské země. A právě přistoupení Ukrajiny k EU bylo jedním z hlavních bodů setkání. Nu a zadařilo se tedy? Nejspíš jak komu. Pro zhodnocení summitu se nejdříve ve zkratce podíváme, jak se vlastně historicky vyvíjely vztahy mezi EU a Ukrajinou od roku 1991, kdy EU uznala Ukrajinu jako nezávislý stát:

- **14. června 1994** byla podepsána Dohoda o partnerství a spolupráci; vstoupila v platnost v březnu 1998. Byla dokumentem, který položil základy vztahů Ukrajiny s Evropskou unií. Jako prioritní oblasti spolupráce byly stanoveny energetika, obchod a investice, spravedlnost a vnitřní věci, ochrana životního prostředí a doprava.
- **V roce 2002** byl Ukrajině udělen »zvláštní susedský status«, který usnadňuje kontrolu migrace.
- **V roce 2004** byl přijat akční plán, v němž jsou uvedeny závazky země v oblasti posilování demokratických institucí, boje proti korupci a strukturálních hospodářských reforem a který předpokládá posílení spolupráce v oblastech, jako je energetika, doprava, životní prostředí a usnadnění vízového styku.
- **V roce 2007** uzavřela EU s Kyjevem dohodu o zjednodušení vízového režimu.
- **V roce 2009** byla Ukrajina zahrnuta do mnohostranné dohody o zjednodušení vízového režimu a zpětném přebírání osob. Ukrajina byla zařazena do mnohostranného programu Východního partnerství (zaměřeného na rozvoj spolupráce).
- **V roce 2011** se země stala členem Evropského energetického společenství, jehož cílem je vytvořit jednotný trh s elektřinou a plynem zemí EU a jihovýchodní Evropy (nečlenských zemí EU).

- **V letech 2007 až 2011** Ukrajina vyjednala nový rámcový dokument o přidružení s EU – dohoda mezi EU a nečlenským státem, na jejímž základě probíhá spolupráce v oblastech, jako je politika, obchod, kultura a bezpečnost. Strany ji parafovaly v březnu 2012. V rámci uvádění právních předpisů do souladu s normami EU zahájila Ukrajina reformy volebního práva, veřejné správy, soudnictví a dalších oblastí. (EU na tento účel vyčlenila 12,8 miliardy eur ve formě půjček a grantů). Politický blok dohody o přidružení byl podepsán 21. března 2014. Část o zóně volného obchodu podepsaly strany 27. června 2014 (vstoupila v platnost 1. ledna 2016) a část o posílení spolupráce v zahraniční, bezpečnostní a justiční politice byla podepsána v roce 2017. Dohoda o spolupráci vstoupila v platnost v plném rozsahu dne 1. září 2017.
- **V únoru 2019** Nejvyšší rada právně zakotvila aspirace Ukrajiny na vstup do EU v ústavě. Preambule obsahovala slova o »evropské identitě ukrajinského lidu a nezvratnosti evropského a euroatlantického směřování Ukrajiny«.
- **25. února 2022**, několik dní poté, co Rusko uznalo nezávislost LNR a DNR, požádal prezident Vladimír Zelenský o urychlené přistoupení Ukrajiny k EU. Tehdejší šéfka EK Ursula von der Leyenová uvedla, že vstup do Unie vyžaduje hluboké transformační procesy, které nelze provést během několika měsíců. Nizozemský premiér Mark Rutte byl ještě kategoričtější: *»Vzájemné vztahy mezi EU a Ukrajinou mohou být intenzivnější než nyní, ale otázka plného členství dnes není na stole.«* Návrh na vypracování zrychleného postupu pro Ukrajinu však 27. února předložilo Slovensko, které podpořilo Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Polsko a Slovinsko.
- **28. února 2022** podala Ukrajina žádost o členství v EU.

- **4. března 2022** EU aktivovala směrnici o dočasné ochraně (přijata v roce 2001) pro osoby, které opustily Ukrajinu kvůli ruské speciální operaci. Ukrajincům je umožněn přístup do zemí, kde mohou získat povolení k pobytu, sociální zabezpečení a přístup ke vzdělání, lékařství a na trh práce.
- **12. května 2022** zřídily Evropská komise a členské státy EU sousedící s Ukrajinou »solidární trasy« – tranzitní koridory, které mají Ukrajině pomoci dodávat obilí a další zemědělské produkty na světový trh v době přerušování dodávek způsobených současnou situací (již bylo vyvezeno přibližně 23 milionů tun). Odborníci a politici z Polska, Rumunska, Bulharska, Maďarska a dalších zemí se zároveň domnívají, že »až třetina ukrajinského obilí místo v potřebných třetích zemích končí na trhu EU« a podkopává životaschopnost zemědělství EU a potravinovou bezpečnost, zejména v příhraničních zemích. Polští zemědělci opakovaně protestují a tvrdí, že není kontrolováno nejen množství obilí, ale ani jeho kvalita.
- **4. června 2022** přijala Rada guvernérů EU nařízení o dočasných opatřeních k liberalizaci obchodu, která na rok osvobozují ukrajinský vývoz od cla. Dne 29. června byla podepsána dohoda o liberalizaci silniční dopravy (»bezvízový styk v dopravě«) rovněž na jeden rok.
- **23. června 2022** byl Ukrajině na summitu EU v Bruselu udělen status kandidátské země. Před zahájením rozhovorů o členství musí Kyjev splnit řadu podmínek, včetně reformy. Tento proces může trvat neomezeně dlouho a EU může jednání zastavit, ukončit nebo v případě neuspokojivých výsledků v určitých oblastech znovu zahájit.

- **15. července 2022** se Ukrajina připojila k programu EU4Health, který otevírá přístup k financování zdravotní péče z prostředků EU. Rozpočet na období 2021-2027 činí 5,3 miliardy EUR. Ukrajinské veřejné orgány, nevládní organizace a malé a střední podniky budou moci získat finanční prostředky za stejných podmínek jako jejich protějšky z členských států EU, Norska a Islandu.
- **5. září 2022** podepsaly EU a Ukrajina řadu dohod o celní a daňové spolupráci a o digitalizaci hospodářství. Ukrajina například podepsala dokument o přistoupení Ukrajiny k programu Digitální Evropa, jehož rozpočet na období 2021-2027 činí 7,5 miliardy eur.
- **30. ledna 2023** ukrajinský premiér Denys Šmygal prohlásil, že »Ukrajina očekává vstup do EU během příštích dvou let«.

A nyní...

Předseda Evropské rady Charles Michel a předsedkyně Evropské komise **Ursula von der Leyenová** měli v pátek podle všeobecného mínění s ukrajinským prezidentem Volodymyrem Zelenským projednávat především »evropské směřování Ukrajiny a proces přistoupení«, alespoň takto to bylo prezentováno většinou médií. Proč se ale o summitu po jeho konání už tolik nehovořilo? Jednoduše proto, že jako hlavní body se ve skutečnosti ukázaly »globální potravinové zabezpečení«, »energetika« a »další ekonomická podpora«.

ILUSTRAČNÍ FOTO – pixabay

Však sama Von der Leyenová už ve svém projevu na summitu uvedla, že vstup Ukrajiny do Evropské unie bude záviset na jejím pokroku v přípravě na tento krok, přičemž pro vstup do EU ani pro zahájení jednání nejsou stanoveny žádné pevné termíny. Přesto zrovna ještě právě ona dává naději, dokonce i bruselským úředníkům navzdory.

Ve stejný den totiž zveřejnila Evropská komise analýzu připravenosti Ukrajiny na vstup do společenství, v níž výslovně uvedla, že Ukrajina prokázala nízkou a v některých oblastech pouze průměrnou úroveň připravenosti k zahájení jednání. Kyjev si nejlépe vede v oblasti zahraniční politiky – *»prokazuje vysokou úroveň dodržování zahraničněpolitických rozhodnutí Evropské unie«*, uvádí se v dokumentu.

Podle závěrečného prohlášení summitu EU pouze *»ocenila významné úsilí, které Ukrajina v posledních měsících vynaložila na dosažení cílů, na nichž je založen její status kandidátské země, uvítala reformní úsilí Ukrajiny v těchto obtížných časech a vyzvala*

ji, aby v této cestě pokračovala«. Brusel tak zdaleka nesplnil očekávání Ukrajiny a neslíbil žádné urychlení procesu přistoupení země k EU.

Podle politických analytiků se pak přijetí Ukrajiny za plnoprávného člena EU nezdá být vůbec možné. Jedním z kritérií pro vstup je normálně fungující tržní hospodářství a stabilní finanční situace, ale rozpočtový schodek Ukrajiny dokonce i v roce 2021 činil čtyři procenta HDP a v roce 2023 bude rozpočtový schodek přesahovat 20 % HDP (podle Paktu stability a růstu EU by roční rozpočtový schodek neměl překročit tři procenta HDP). Překážkou přistoupení jsou navíc ozbrojené konflikty. Například jednou ze záminek pro odmítnutí vstupu Turecka do EU (kandidátské země od roku 1999) byl územní spor s Kypr...

Evropská unie jako spása?

Sám název »Ukrajina«, tedy ze staroslovanského »okrajové území« nebo také »hraniční země«, vypovídá o tom, že zdejší obyvatelé to neměli nikdy lehké. A v současné době se to potvrzuje prakticky denně. Pokud Ukrajinci ukládají své naděje do Evropské unie, tak je nesjpiš bude čekat veliké zklamání. Tedy pokud jim nejde pouze o emigraci na západ, v tom případě mají jistou šanci alespoň ženy a děti. Co se mužů týče, tak už se i v EU zcela vážně hovoří o tom, že by mohli být deportováni zpět do své země, aby museli podle tamních zákonů »hrdinně bránit svou vlast«. Válka se totiž nevyvíjí tak, jak by se EU a USA líbilo, a stává se z ní čím dál tím větší díra na peníze. A záplatovat to je stále dražší a dražší. Je to pěkná spirála, kterou už časem ani EU nebude schopna donekonečna udržovat.

Shrňme to slovy bývalého poslance Evropského parlamentu Floriana Filippa, předsedy francouzské strany Les Républicains. »Členství Ukrajiny v EU poslouží pouze zájmům USA: proto si ho přejí Volodymyr Zelenský a Ursula von der Leyenová,« řekl Filippo.

Podle jeho názoru to pak »přilije olej do ohně ukrajinského konfliktu a oslabí evropské národy, které se budou muset vypořádat se zkorumpovaným a chudým novým členem společenství«.

Z Ukrajiny je nyní fakticky skutečně »hraniční země«, jenže nikoliv mezi EU a Ruskem, ale mezi USA a Ruskem, EU má pouze platit účty. A tohle došlo už i oněm úředníkům v Bruselu, jen o tom raději nemluví nahlas.

Tomáš Cinka

PS: Je samozřejmě možné, že určitá část Ukrajiny se do EU skutečně podívá, však Poláci po Lvovské oblasti pokukují vcelku nepokrytě. Stejně tak jako chování Ukrajinců k etnickým Maďarům v Zakarpatí vyvolává také určité separatistické tendence. Je ještě jedna verze, jak etymologie vysvětluje název »Ukrajina«, a to jako »ukrojené území«. Možná to bude název brzy nejpřesnější...

1 KOMENTÁŘ

PŘIDEJ KOMENTÁŘ
